

інноваційної політики на підприємстві. Для виживання підприємства доцільно вжити заходів щодо стабілізації інноваційного розвитку шляхом своєчасного антикризового управління, стабілізування показників фінансової стійкості підприємства, запровадження інновацій, прийняття управлінських рішень щодо переходу підприємства на інноваційний тип розвитку.

Список використаних джерел:

1. Бланк И.А. Словарь-справочник финансового менеджера [Електронний ресурс] / И.А. Бланк – Режим доступу до ресурсу: <http://www.consensusaudit.ru/dic/blank/finansovaya-ustojchivost/>.
2. Герасименко В.М. Теоретико-методичне обґрунтування особливостей удосконалення стратегічного управління підприємств / В.М. Герасименко // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2017. – Вип. 57. – С. 134 – 137. – Режим доступу: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i57.101595>
3. Кизим М.О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства : Монографія. / М.О. Кизим, В.А. Забродський, В.А. Зінченко, Ю.С. Копчак – Харків: «ІНЖЕК», 2019. – 144 с.

Євдокімова М.О. канд. екон. наук, доцент
Жовтогарячий А.С. здобувач вищої освіти ступеня магістр
Державний біотехнологічний університет, Україна

Ринок платіжних карток в Україні

Розвиток економіки характеризується поступовим звуженням сфери використання готівки та паперових платіжних документів, переходом до нових платіжних інструментів і сучасних технологій платежів. Електронні гроші широко використовуються в обігу і стають одним з основних інструментів фінансової інфраструктури нашої країни. Платіжні інструменти, як платіжні картки, смарт-карти та електронні гроші на сьогодні вже займають значний сегмент ринку. Спеціальний платіжний засіб (платіжна картка) – це платіжний інструмент, що виконує функцію засобу ідентифікації, за допомогою якого держателем цього інструмента ініціюється переказ грошей з відповідного рахунка платника або банку, а також здійснюються інші операції, передбачені відповідним договором [1].

Перелік банківських операцій та механізми готівкових і безготівкових розрахунків за допомогою платіжних карток в міжнародних та національній платіжних карткових системах включають багато елементів: банківський автомат самообслуговування (банкомат), еквайринг, емісія спеціальних платіжних засобів (емісія), емітент спеціальних платіжних засобів (емітент), імпринтер, корпоративний спеціальний платіжний засіб, мобільний платіжний інструмент, платіжна картка, платіжна схема, платіжний додаток, платіжний засіб, платіжний термінал, процесинг, спеціальний платіжний засіб.

Засади функціонування електронних платіжних засобів в Україні наступні: електронний платіжний засіб може існувати в будь-якій формі, на будь-якому

носії; емісія електронних платіжних засобів у межах України проводиться виключно банками, що уклали договір з платіжною організацією відповідної платіжної системи; платіжна організація відповідної платіжної системи визначає вид електронного платіжного засобу, що емітується банком; для ініціювання переказу в Україні можуть застосовуватися електронні платіжні засоби як внутрішньодержавних, так і міжнародних платіжних систем у порядку, встановленому Національним банком України [2].

Кількість карток, емітованих банками України, станом на початок 2022 року становила 89,1 млн шт., це на 21,3% більше, ніж на кінець попереднього року. Зростала кількість безконтактних платіжних карток, які використовувалися для здійснення операцій, їхня кількість збільшилася на 51,8% і склала 20,0 млн шт. карток. Загалом близько половини (43,2%) платіжних карток, які використовувалися для здійснення видаткових операцій, – це безконтактні картки. На сьогодні безконтактною є приблизно кожна друга активна платіжна картка.

Безконтактна оплата - це зручний і безпечний метод, який дозволяє користувачам купувати товари та оплачувати послуги, просто піднеси карту до терміналу торгової точки. Карта може бути просто дебетовою, кредитною або смарт-картою, яка також відома як чіп-карта, заснована на технології NFC (зв'язок ближнього радіусу дії) або RFID. Безконтактні платежі надзвичайно зручні, тому що не вимагають підпису або PIN-коду [3].

Найбільша кількість платіжних карток емітована в міжнародній платіжній системі MasterCard (50,7 млн шт., або 56,9%). Друге та третє місця за кількістю емітованих платіжних карток посідають міжнародна платіжна система VISA (37,8 млн шт., або 42,4%) та Національна платіжна система “Український платіжний простір” (0,6 млн шт., або 0,64%). Частка інших карткових систем, які функціонують на території України, становила 0,04%. Лідерами за емісією карток є АТ КБ “ПриватБанк” (45,1% усіх емітованих карток), АТ “Ощадбанк” (16,6%) та АТ “Універсал Банк” (10,6%).

Упродовж 2021 року обсяг операцій (безготівкових та отримання готівки) із використанням платіжних карток й надалі збільшувався. Так, кількість операцій з використанням платіжних карток, емітованих банками України, досягла 7 817,1 млн шт., а їхня сума – 5 091,7 млрд грн. Це майже на третину більше, ніж у попередньому році. Кількість безготівкових операцій із використанням платіжних карток зросла на 35,1% (90,1% від загальної кількості), а сума – на 40,3% (60,9% від загальної суми операцій з картками). Водночас кількість операцій з отримання готівки з використанням платіжних карток зменшилася на 1,1%, а сума таких операцій зросла на 14,0% [4].

За травень 2022 року кількість операцій, безготівкових та отримання готівки, з використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, в Україні та за її межами становила 637 млн, а їхня сума – 573,7 млрд грн. Якщо порівняти з довоєнним січнем 2022 року, кількість операцій зменшилася несуттєво (на 3,4%), водночас їхня сума зросла майже на третину (на 31,5%). За підсумками травня 2022 року загальна кількість емітованих платіжних карток в

Україні досягла 103,6 млн шт. це на 13% більше порівняно з довоєнним січнем 2022 року.

Інфраструктура для здійснення безготівкових операцій стабільно розширюється. Кількість платіжних терміналів у торговельній та сервісній мережах зросла на 13,7% – до 426,5 тис. шт., із них 393,6 тис. шт. (92,3%) – безконтактні термінали. Кількість платіжних терміналів у торговельній та сервісній мережах за останні п'ять років зросла майже вдвічі з 232,1 тис. шт. до 426,5 тис.шт. Наявний розвиток інфраструктури все ще недостатньою мірою забезпечує належний рівень використання платіжних карток та зменшення готівкових розрахунків. Кількість платіжних терміналів у розрахунку на 1 млн осіб в Україні зросла до 10,7 тис. од., це майже у 3 рази нижче за середньоєвропейський рівень. Найбільша кількість платіжних терміналів в АТ КБ “ПриватБанк” (57,2% усіх платіжних терміналів), АТ “Ощадбанк” (18,7%) та АТ “Райффайзен Банк” (9,0%).

Безготівкові операції, які були здійснені держателями карток у 2021 році становили 70%, а готівкові – 30%, тоді як у 2012 році безготівкові операції становили 17%, а готівкові – 83%, кількість безготівкових операцій суттєво зросла, що є безперечно позитивним, отже держателі карток стали активніше користуватися платіжними картками при оплаті за товари та послуги, що сприяє розвитку українського ринку безготівкових платежів.

Платіжна картка є інструментом безготівкових розрахунків. Безготівкові розрахунки є стратегічним напрямом розвитку банківської системи. Збільшення обсягів безготівкових розрахунків сприятиме зміцненню фінансової системи та економічному розвитку країни. Адже близько 220 млрд. грн. готівки перебувають в обігу, крім цього у населення, за різними оцінками, накопичено від 40 до 70 млрд. доларів США. Ці кошти можуть бути залучені в економіку і працюватимуть на її зростання [5]. Зручність та простота використання платіжних карток суттєво впливає на розвиток безготівкових розрахунків, але, в свою чергу вимагає знань щодо володіння технологіями їх використанні.

Для більш активного використання безготівкових розрахунків акцент необхідно робити на підвищенні фінансової обізнаності. Банки активніше повинні займатися фінансовою освітою з метою підвищення свого іміджу та ознайомлення клієнтів з новими банківськими продуктами, про існування яких більшість фізичних осіб навіть не знає. Так, “ПриватБанк” не тільки сам постійно навчається чомусь новому, а й ділиться знаннями з клієнтами. Тут діють освітні програми, в яких кожен може знайти щось цікаве для себе. “Юніорбанк” навчає школярів фінансовій грамотності та програмуванню. Топ-менеджери “ПриватБанку” проводять бізнес-семінари для підприємців. Водночас жоден банк не може самотійно впоратися з проблемою фінансової неграмотності населення. Просвітництво громадян – завдання не тільки банківських установ та вищих навчальних закладів, а й держави [6].

Необхідною умовою поширення використання в Україні платіжних карток є опанування вітчизняним ринком світових новацій у цій сфері. У складних кризових умовах вітчизняні банки роблять ставку переважно не на кількісне поширення платіжних карток в обігу, а на удосконалення якісної складової їх

використання для збільшення кількості операцій з уже емітованими картками.

Список використаних джерел:

1. Легкоступ І.І., Ваганова О.В. Ринок платіжних карток: стан, проблеми та перспективи розвитку в Україні / *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2019. Випуск 809. С.63-71.
2. Банківські операції: підручник / За ред. В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2016. – 727 с.
3. Бітнер І.В, В'язовий С.М. Визначення перспективних напрямків вдосконалення безготівкових розрахунків та їх стандартизація для українського ринку платежів / *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2022. №1(4). С.62-69.
4. Офіційний сайт Національного банку України URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2021.pdf
5. Левицька Т.В. Особливості використання сучасних інформаційних технологій і платіжних пластикових карток у банківській системі / *Актуальні проблеми економіки*. 2018. № 10. С. 233-238.
6. Чайковський Я. Грошовий обіг в Україні: сучасний стан, проблеми та напрями удосконалення організації / *Монетарна політика*. 2018. №2(55). С. 108-122.

Жилякова О.В., канд. екон. наук, доцент
Державний біотехнологічний університет, Україна

Інноваційний розвиток страхового ринку: перспективи InsurTech

Страховий ринок є складовим елементом фінансової системи країни і є відокремленою частиною ринкової економіки. Сучасний стан ринку страхування вимагає від страховиків підвищення стандартів роботи через впровадження інноваційних продуктів.

Інноваційна складова страхового менеджменту завжди була неодмінним атрибутом розвитку страхового ринку, інновації щодо страхових продуктів, нових інструментів трансферу страхових ризиків, інвестування активів, управління персоналом завжди актуальні для страховика. Криза, що була викликана пандемією коронавірусної хвороби, згодом посилилась з початком військової агресії в Україні, що змусило страховиків впроваджувати інноваційні технології здатні забезпечити ефективну віддалену роботу за умов інформаційної безпеки. Якщо раніше більшість запроваджених інновацій зазвичай були нововведеннями для конкретного страховика, сьогодні InsurTech – це напрям інноваційної діяльності усього страхового ринку та є світовим трендом інновацій у страхуванні.

InsurTech як складова FinTech передбачає запровадження у страхову справу технологій машинного навчання, штучного інтелекту, розробок у сфері кібербезпеки, аналізу великих даних, технології блокчейн, інтернета та застосунків для смартфонів, які зараз активно використовуються на страховому ринку. Згідно з Глобальним опитуванням FinTech 22% страхового бізнесу,